

Др Драгољуб Влатковић

Критичар не сме бити пристрастан и личан

У принципу сам против било каквог одговарања на критике, ма колико оне биле личне и необјективне. Ако је нечије дело без вредности, не може га спасти никаква и ниција „помажућа“ критика; а ако нешто вреди, ни најнеобјективнија и најпристраснија критика му ништа не може. Велики српски комедиограф Бранислав Нушић је за то класичан пример. Ко га све није ниподаштавао и нападао, од Јована Скерлића и Бранка Лазаревића до Душана Николајевића и Велибора Глигорића (ови последњи су га после хвалили). Но, Нушић је остао Нушић упркос свим потцењивачким (и нетачним) критикама! Стога Вам ове редове не пишем да бих полемисао и одговарао Вашем сараднику Радомиру В. Ивановићу, који се у првом броју „Повеље“ позабавио мојом књигом „Критика критике“, него желим само да покажем, и то на конкретним примерима, каквим се средствима и којим методом он послужио да би „сасекао“ моју књигу и омаловажио мој критичарски рад. Ево само неколико примера:

На стр. 74. Ивановић каже: „У уводном приказу Влатковић говори о свом идеалу критичара, који је састављен само од епитета („непритворан“, „неудворан“, „непрекидан“, „неприкривен“ и сл.), тврдећи да он мора бити „ПРИСТРАСАН И ЛИЧАН, БЕЗЛИЧАН И БЕЗБОЈАН“ (подвукао Р. И. стр. 11). Читалац свакако, мора бити изузетно луцидан да би схватио како то критичар да одједном задовољи Влатковићеве захтеве да у исти мах буде „личан“ и „безличан“, „пристрасан“ и „објективан“. Напротив, у мојој књизи, на стр. 11. пише нешто друго: Истинољубивост и стваралачка храброст су не само потврде критичаревог креативног чина, већ и особине без којих се савремени критичар не мо-

же ни замислити. Он не сме бити притворан и удворан, прекривен (не „непрекидан“), пристрасан и личан, безличан и безбојан, формалист и фразер. Дакле, КРИТИЧАР НЕ СМЕ БИТИ ПРИСТРАСТАН И ЛИЧАН, а не „мора бити“ ка ко ми подмеће и намеће Ивановић. Да ли је потребна посебна луцидност па да се већ из овога виде његове **праве** намере?

Код Ивановића (стр. 75) стоји: Тако се за књигу о Ускоковићу (на 248. страна) не зна да ли је монографија, студијски фрагмент, распис, напис или је то обична достава, пропратно писмо упућено издавачу (стр. 51). Међутим, на стр. 51. моје књиге за књигу Радомира Ивановића (а он из превелике скромности неће да каже читаоцима „Повеље“ да је реч о **његовој** књизи!) је написано веома јасно и прецизно: Пре свега, за ову књигу не можемо тачно рећи да ли је студија или монографија, есеј или биографија. Зашто је мом критичару било потребно да се послужи „административним“ речником и да трпа и додаје расписе и написе, доставе и пропратна писма? Онај који је прочитао мој приказ Ивановићеве књиге ће можда помислити да је повод и узрок читавај овој његовој садашњој писанији баш та критика, али ми нећемо да верујемо да се он могао спустити на тако ниске (тј. личне) гране!

На 75. страни „Повеље“ Ивановић каже и следеће: На страни 8. Влатковић ће захтевати да критичар буде изграђен, да има „осећање и каприц“ (то је по Влатковићу филозофски систем!), а одмах на наредној страни узме каприциозност као негативно критичарево својство (поред природне метаморфозе, модификације, комформизма итд.). Код мене, на велику жалост мога критичара, пише следеће: Уопште добија се утисак да ВУЧКОВИЋ (написао сам великим словима да Ивановић бар сада види да је у питању Радован Вучковић а не Драгољуб Влатковић!) на критичара гледа као на човека и ствараоца који је изграђен од најразличитијих акомодација и аклиматизација, варијабилности и вербалности, једног филозофског система који је најбоље изразио Јован Дучић „критиковање је ствар темперамента и стила, тј. осећање и каприц“, И из књиге Радована Вучковића, а и у другим критикама у мојој књизи јасно се види да се ја са таквим „системом“ не слажем. Зашто ми то подтура и натура Ивановић? Ако није у питању урођена кратковидост или ослабљен вид, онда је то сигурно намерни и злонамерни критичарски далтонизам!

Да споменем и две Ивановићеве реченице са стр. 77: „Он (Влатковић) се бави свиме: од светог Саве до Свете Лукића, од Рачанина до Раичковића“. Критичар се, по Влатковићу, може звати „народним вођом“ као што се по Марковићу тако може назвати песник. Ја се, пак, у својој књизи, осим књигом Свете Лукића „Савремена југословенска литература“, не бавим ни Раичковићем, ни Браћом Рачани, ни Савом Немањићем. И док се Рачани на једном месту узимају као симбол преписивања, Сава Немањић се и **не спомиње!** Зашто Радомир Ивановић у свом приказу при-

жива у помоћ и свеце? Да не жели можда и он сам да постане чудотворац и да од непостојећег чини стварно? Или је можда мојој књизи хтео да дода и мало „светосавља“? Склон сам ипак да верујем да је у питању игра речи, за коју иначе он мене осуђује!

Сматрам да не треба ништа посебно рећи и поводом друге његове, овде цитиране, реченице када о мојој књизи (стр. 9) пише нешто друго: „Светозар Марковић је говорио да се не може звати народним вођом онај који није спреман да се заложити за сваки атом свога убеђења. Исто се може рећи и за критичара.“ Као што се види, ја не тврдим да се критичар „може звати народним вођом“. Хтео сам само да истакнем да критичар, као и народни вођ, мора да има своја убеђења, мора да стоји иза њих и да се не може звати критичарем ако није спреман да се заложити за та убеђења. И камо среће да су наши критичари заиста такви. Не само да не бисмо имали толико „ренегата“ и конформиста него не би било у нас ни толико личних обрачуна и беспринципјелних напада!

Ево само још једног Ивановићевог лажног бисера. На стр. 78. он каже: За Поповићеву „Историју нове српске књижевности — романтизам, И „тврди да не може да“ издржи скерлићевске критеријуме“. Овде је Влатковићева дијалектика **задремала...** (подвукао Р. Ивановић). Али код Ивановића је не само дијалектика“ него и савест задремала када има смелости и дрскости да овако што тврди. Јер, код мене пише обрнуто: После Скерлићеве „Историје нове српске књижевности“ **ТО ЈЕ ПРВА ИСТОРИЈА КОЈА МОЖЕ ДА ИЗДРЖИ СКЕРЛИЋЕВСКЕ КРИТЕРИЈЕ**, прва наша послератна научна и модерна историја литературе (истакао Д. В.).

На крају да кажем само још и ово. За моју књигу Ивановић каже да је у њој **једино вредан** „квалитетан осамдесетогорамски полумасни папир и чист ћирилски слог“. Ја му ипак морам бити захвалан што је и он употребио подоста (ваљда посног) папира јер се на читавих **седам** странаца часописа бави мојом маленкошћу.

По
ве
ља